

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.7.20>

SPOSOBY POPRAWY ADMINISTRACYJNOPRAWNEJ REGULACJI POMOCY HUMANITARNEJ

Roman Holobutovskyi

doktor nauk prawnych, docent,

profesor Katedry Dyscyplin Ogólnoprawnych

Dniepropetrowskiego Uniwersytetu Państwowego Spraw Wewnętrznych (Dniepr, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-4670-5407

kafedra_zpd@ukr.net

Adnotacja. Artykuł poświęcono badaniu problemów i sposobów ich rozwiązywania w zakresie administracyjnoprawnej regulacji pomocy humanitarnej. Wskazano, że reagując na wyzwania związane z wojną w kraju, państwo zaczęło szybko rozwiązywać problemy stworzenia niezbędnych warunków organizacyjnych, prawnych, technicznych i innych, aby jak najszybciej zapewnić tym, którzy potrzebują pomocy humanitarnej. Należy zwrócić uwagę na to, że stworzono przepisy regulujące kwestie pomocy humanitarnej. W ciągu ostatniego roku kierownictwo kraju podjęło istotne kroki w celu dostosowania jego postanowień do warunków stanu wojennego. Kwestia potrzeby stworzenia skutecznego i efektywnego mechanizmu pomocy humanitarnej jest aktualizowana. Uzasadnia się, że dziś procedura dystrybucji pomocy humanitarnej pozostaje niewystarczająco uregulowana, co z kolei stwarza liczne zagrożenia korupcyjne: brak ogólnodostępnych informacji dotyczących zawartości towarów, dystrybucji pomocy humanitarnej na gatunki, co również wymaga rozwiązania na poziomie legislacyjnym.

Słowa kluczowe: regulacja administracyjnoprawna, przepisy prawa, ustawodawstwo, pomoc humanitarna, udzielanie, sposoby doskonalenia.

WAYS OF IMPROVING THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF HUMANITARIAN ASSISTANCE

Roman Holobutovskyi

Doctor of Law, Associate Professor,

Professor of the Department of General Legal Disciplines

of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs (Dnipro, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-4670-5407

kafedra_zpd@ukr.net

Abstract. The article is devoted to the study of problematic issues and ways of solving them in the field of administrative and legal regulation of humanitarian aid. The article notes that in responding to the challenges associated with the war in Ukraine, the state began to promptly resolve the issue of creating the necessary organisational, legal, technical, and other conditions for the fastest provision of humanitarian aid to those in need. Attention is drawn to the fact that legislation has been created in our country regulating humanitarian aid provision. It is concluded that the current legislation regulating the provision of humanitarian aid has certain shortcomings and gaps that need to be eliminated. The issue is also updated by the need to create an effective and efficient mechanism for providing humanitarian aid. It is substantiated that today the procedure for distributing humanitarian aid remains insufficiently regulated, creating numerous corruption risks.

Key words: administrative and legal regulation, legal norms, legislation, humanitarian aid, provision, ways of improvement.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ

Роман Голобутовський

доктор юридичних наук, доцент,

професор кафедри загальноправових дисциплін

Дніпропетровського державного університету

внутрішніх справ (Дніпро, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-4670-5407

kafedra_zpd@ukr.net

Анотація. Стаття присвячена вивченню проблемних питань та шляхів їх вирішення у сфері адміністративно-правового регулювання гуманітарної допомоги. Зазначено, що реагуючи на виклики, пов'язані із війною у кра-

ні, держава почала оперативно вирішувати питання створення необхідних організаційних, правових, технічних та інших умов для найшвидшого забезпечення тих, хто потребує, гуманітарною допомогою. Звертається увага на те, що створено законодавство, яке регулює питання надання гуманітарної допомоги. За останній рік керівництво країни вжило суттєвих заходів для того, щоб адаптувати його положення до умов воєнного стану. Актуалізується питання необхідності створення дієвого та ефективного механізму надання гуманітарної допомоги. Обґрунтовується, що сьогодні залишається недостатньо врегульованою процедура розподілу гуманітарної допомоги, що в свою чергу створює чисельні корупційні ризики: відомостей щодо змісту вантажів, розподілу гуманітарної допомоги на види у загальному доступі немає, що також потребує вирішення на законодавчому рівні.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, норми права, законодавство, гуманітарна допомога, надання, шляхи удосконалення.

Formulation of the problem. Since the beginning of hostilities in Ukraine, the problem of providing humanitarian aid to the military and civilian population, mainly internally displaced persons, has become essential and urgent. The world community and Ukrainians, mainly volunteers and caring citizens, charitable foundations, and public associations, united to solve the problem of giving the military and civilian population humanitarian aid. Responding to the challenges, the state began to promptly solve the issue of creating the necessary organisational, legal, technical, and other conditions for the fastest provision of those in need of humanitarian assistance. Creating an effective and efficient mechanism for providing humanitarian aid was updated. And in this mechanism, the legal regulation of the institution of humanitarian aid, the procedure and grounds for its provision, movement across the customs border, state control, and responsibility are of great importance because the shortcomings of the legal regulation of this area create corruption and other risks, do not ensure the timeliness and transparency of the receipt and provision of humanitarian aid help. Therefore, the issue of studying the current state of administrative and legal regulation of humanitarian assistance in Ukraine becomes urgent.

Analysis of the latest research and publications on this topic. Representatives of various branches of legal sciences studied the problems of providing humanitarian aid. In this aspect, it is worth highlighting the works of such scientists as O.A. Bida, Y.V. Harust, Y.V. Yesypenko, O.V. Kryshevich, N.O. Koval, O.A. Martynenko, L.K. Ermakov and others. The vast majority of works are devoted to issues of criminal responsibility for providing humanitarian aid and its movement across the customs border. Along with this, the state of administrative and legal regulation of delivering humanitarian aid to the military and the population, determining the volume of its needs, distribution procedures, control over distribution, etc., has practically not been studied by the science of administrative law.

The purpose of the article is to study the current state of administrative and legal regulation of humanitarian aid, highlight problematic issues in this area and propose ways to solve them.

Presentation of the primary material. According to the principles established in international law, humanitarian aid measures for protecting and caring for people in a humanitarian crisis go beyond primary medical aid. Humanitarian aid is organized mainly after emergencies and humanitarian crises. It is primarily aimed at saving lives, alleviating suffering, helping people with dignity to overcome challenging circumstances, preventing the emergence or spread of epidemics, etc. (Проблемні питання у сфері здійснення гуманітарної допомоги в Україні, 2022).

Therefore, humanitarian aid's essential tasks are saving lives, providing victims with basic needs, and surviving difficult times. Its main elements are the provision of material (food, water, clothing, etc.) and logistical (providing shelter, transportation, etc.) assistance to people in need (Гуманітарний доступ під час збройних конфліктів: основні висновки, 2022).

The primary regulatory act that regulates the legal, organizational, and social principles of receiving, providing, processing, distributing, and controlling the targeted use of humanitarian aid is the profile Law of Ukraine «On Humanitarian Aid» (Про гуманітарну допомогу, 1999).

According to Art. 1 of this law, humanitarian aid – targeted free aid in monetary or in-kind form, in the form of irrevocable financial aid or voluntary donations, or aid in the form of works, provision of services provided by foreign and domestic donors for humanitarian reasons to recipients of humanitarian aid in Ukraine or abroad, who need it in connection with social insecurity, material insecurity, difficult financial situation, the emergence of a state of emergency, in particular as a result of natural disasters, accidents, epidemics and epizootics, environmental, artificial and other disasters that pose a threat to life and healthy population, or severe illness of specific individuals, as well as for preparation for armed defence of the state and its security in case of armed aggression or armed conflict (Про гуманітарну допомогу, 1999).

As per the provisions of Art. 1 of the Law of Ukraine, «On Humanitarian Aid,» it is a type of charity. It must be directed by the circumstances, objective needs, and consent of its recipients and subject to compliance with the requirements of Art. 3 of the Law of Ukraine «On Charitable Activities and Charitable Organizations» (Про благодійну діяльність і благодійні організації, 2012).

Additionally, in everyday life, humanitarian aid is often associated with charitable aid since these types of aid are provided based on gratuity and irreversibility. Hence the question arises, what is the difference between humanitarian aid and generous aid? After all, this needs to be clearly stated in the legislation.

As follows from the provisions of the legislation, the principles of charitable and humanitarian aid are regulated by various legislative acts, which in different ways determine the procedure for providing, processing, distributing, and controlling the targeted use of these types of aid. But, despite the above, it should be noted that humanitarian aid is a type of charity, but with certain features, both in terms of substance and the procedure for receiving it. Note that we are talking about charity, not charitable assistance. The Profile Law «On Charitable Activities and Charitable

Organizations» does not define the term «charitable aid» but provides a general definition of charitable activity. The Law «On Humanitarian Aid» explains what should be considered humanitarian aid (Благодійна та гуманітарна допомога: як відрізнити та облікувати, 2022).

Yes, by Clause 2 of Art. 1 of the Law of Ukraine «On Charitable Activities and Charitable Organizations», it is defined as voluntary personal and property assistance to achieve the goals defined by this Law, which does not involve the benefactor receiving a profit, as well as the payment of any remuneration or compensation to the benefactor on behalf of or behalf of beneficiary» (Про благодійну діяльність і благодійні організації, 2012).

Even though humanitarian aid, in many cases, has a foreign origin, many features still distinguish it from charitable income. The distinction between giving and humanitarian aid is also observed during their recognition. Specially authorized state bodies for humanitarian assistance should post decisions on recognizing goods (items) as humanitarian aid on its official website and send it to customs authorities, tax authorities, and other state authorities (Article 5 of the Law of Ukraine «On Humanitarian Aid»). Humanitarian aid is separated from charitable aid in reporting, namely in the report on the use of income (profits) of a non-profit organization (Благодійна та гуманітарна допомога: як відрізнити та облікувати, 2022).

The legal, organizational, and social principles of receiving, providing, registration, distribution and control over the targeted use of humanitarian aid are also regulated by the Cabinet of Ministers of Ukraine of March 16, 2000 № 514 «On approval of the Procedure for writing off goods (items) of humanitarian aid that have a certain term exploitation» (Про затвердження Порядку списання товарів (предметів) гуманітарної допомоги, які мають певний термін експлуатації, 2000), dated March 22, 2000 № 542 «On approval of the Procedure for the use of humanitarian aid in the form of funds in foreign currency from foreign currency accounts of recipients of humanitarian aid» (Про затвердження Порядку використання гуманітарної допомоги у вигляді коштів в іноземній валюті з рахунків в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги, 2000), dated March 22, 2000 № 543 «On approval of the Procedure for Registration of Humanitarian Aid Recipients», dated March 22, 2000 № 544 «On the Procedure for Customs Clearance of Humanitarian Aid Cargoes» (Про Порядок митного оформлення вантажів гуманітарної допомоги, 2000), dated April 28, 2000 № 728 «On Approval of the Procedure for Exporting Outside Ukraine or Destruction of Low-Quality and Unusable to the consumption of goods (items) of humanitarian aid» (Про затвердження Порядку вивезення за межі України або знищення неякісних та непридатних до споживання товарів (предметів) гуманітарної допомоги, 2000), dated February 21, 2001 № 161 «On approval of the Procedure for the provision of humanitarian aid by Ukraine itary aid» and other legal acts (Отримання, надання, оформлення, розподіл і контроль гуманітарної допомоги, 2022).

In addition, over the past year, the country's leadership has taken significant measures to improve the performance of the public administration regarding humanitarian aid. On March 2, 2022, the Decree of the President of Ukraine № 93/2022 «On the coordination of measures to resolve humanitarian and social issues» (Про координацію заходів з вирішення гуманітарних та соціальних питань, 2022) was adopted, which established the Coordination Headquarters for Humanitarian and Social Issues under the chairmanship of the Head of the Office of the President of Ukraine, which included individual officials of the Office of the President of Ukraine and representatives of respective ministries. The decree instructs the Cabinet of Ministers of Ukraine to ensure: the operational interaction of representatives of regional military administrations with the Coordination Headquarters, effective cooperation with diplomatic missions and consular institutions of foreign countries in Ukraine, international organisations, and foreign donors regarding the provision of humanitarian aid to Ukraine (Механізм надання державою гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану, 2022).

Attention should also be paid to the latest changes in the legislation on humanitarian aid, which include Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 220 «Issues of providing humanitarian and other aid to the civilian population under martial law in Ukraine» (Питання надання гуманітарної та іншої допомоги цивільному населенню в умовах воєнного стану в Україні, 2022) and № 224 «On approval of the list categories of goods recognised as humanitarian aid without carrying out the procedure for recognising such goods as humanitarian aid in each specific case, for the period of martial law and making changes to some resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine on humanitarian aid» (Про затвердження переліку категорій товарів, що визнаються гуманітарною допомогою без здійснення процедури визнання таких товарів гуманітарною допомогою у кожному конкретному випадку, на період воєнного стану та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань гуманітарної допомоги, 2022).

From the above, we can see that, in general, legislation has been created in our country regulating humanitarian aid. Over the past year, the country's leadership has taken significant measures to adapt its position to martial law conditions.

For example, Resolution № 220 of the Cabinet of Ministers of Ukraine provides for the opening of a current account of the Ministry of Social Policy of Ukraine at the National Bank of Ukraine for the receipt of funds in national and foreign currency from individuals and legal entities, residents and non-residents as charitable donations, humanitarian aid, grants and gifts. It allows the Ministry to use funds from this account by the above procedure. The decision on the distribution of funds is entrusted to the commission under the Ministry.

Resolution № 224 «On approving the list of categories of goods recognised as humanitarian aid without carrying out the procedure for recognising such goods as humanitarian aid in each specific case, for the period of martial law and introducing changes to some resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine on humanitarian aid» resolved the issue of the list categories of goods recognised as humanitarian aid without carrying out the procedure

for recognising such goods as humanitarian aid; the procedure for customs clearance of humanitarian cargo is simplified – based on accompanying documents or a declaration, without the need to recognise the goods as humanitarian aid in each specific case and without applying measures of non-tariff regulation of foreign economic activity; a separate procedure for recognising goods that are not included in the list approved by Resolution № 224, humanitarian aid have been established (Механізм надання державою гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану, 2022).

Along with this, the legislation regulating humanitarian aid provision has shortcomings in administrative and legal regulation. The first thing I would like to draw attention to is the imperfection of the accounting mechanism and reporting on the actual distribution of aid.

Article 11 of the Law «On Humanitarian Aid» is devoted to the issues of accounting and control over the receipt and targeted use of humanitarian aid. Along with the fact that, as experts note, the legal regulation does not sufficiently regulate this process, specific issues of accounting and reporting on humanitarian aid remain unregulated and beyond the control of authorised bodies. The lack of a uniform procedure and form of reporting by recipients and acquirers (legal entities) of humanitarian aid leads to selective reporting. Some entities submit reports to the Ministry of Social Policy, others to regional state administrations, and some recipients do not report because there is no control or accounting for reporting. This reporting procedure does not allow systematic processing and analysis of the intended use of humanitarian aid by recipients and purchasers (legal entities) (Проблемні питання у сфері здійснення гуманітарної допомоги в Україні, 2022; Beschastnyi, Shkliar, Fomenko, Obushenko, Nalyvaiko, 2019).

Today, the procedure for distributing humanitarian aid remains insufficiently regulated, creating numerous corruption risks. There is no publicly available information on the contents of the cargo or the distribution of humanitarian aid by type. That also needs to be resolved at the legislative level.

Even though today, the Coordination Headquarters plays a crucial role in providing humanitarian aid from international donors, most of the processes remain unsettled. Thus, the procedure and methodology for determining and assessing the declared needs of the civilian population, the system for deciding on the distribution of received humanitarian aid and the methods for such distribution at the Headquarters level, and control over the distribution of such aid at the level of the aid recipient remain unsettled (Механізм надання державою гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану, 2022).

During the first months of the war, the system of providing humanitarian aid, which operated until February 24, 2022, underwent and continues to undergo drastic changes. Along with the newly created entity, the Coordination Headquarters for Humanitarian and Social Issues at the Office of the President of Ukraine, which to some extent centralised the process of providing international humanitarian aid, coordination and organisational functions related to the implementation of humanitarian aid for the civilian population are currently performed in parallel by several other bodies of executive power, including the main level – the Ministry of Social Policy, the Ministry of Reintegration, the Ministry of Economy, the Ministry of Youth and Sports of Ukraine and others (Механізм надання державою гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану, 2022; Nalyvaiko, 2014).

However, one cannot ignore the fact that today in our country, the determination of humanitarian aid needs, its collection, distribution, and accounting is carried out by various central bodies of executive power, military administrations, and local self-government bodies, the procedure remains insufficiently regulated inter-institutional interaction, the declared needs of recipients are not verified with other entities that also provide humanitarian aid.

Thus, the field of humanitarian aid needs to change the philosophy of providing humanitarian aid, which in many ways allows today to abuse this process and import commercial cargo under the guise of humanitarian aid. Such a philosophy should, in particular, be based on rethinking the role and meaning of humanitarian aid in Ukraine, provide for the implementation of the process of providing aid on international principles, ensure the recognition of cargo as humanitarian based on defined needs, electronification of procedures: recognition of shipment as a humanitarian, passing customs clearance; distribution of humanitarian aid, reporting of recipients and acquirers (legal entities), control over the targeted use of humanitarian aid (Проблемні питання у сфері здійснення гуманітарної допомоги в Україні, 2022; Nalyvaiko, 2022).

Conclusions. Therefore, summarising the above, attention should be paid to the importance of the state's ability to provide humanitarian aid to all those in need. For this, during the months of the war in our country, relevant legislation was significantly updated, and a new mechanism was created for the functioning of state authorities and local self-government bodies to provide humanitarian aid to the military and the civilian population. However, our analysis of current legislation allows us to propose specific ways to improve the state of administrative and legal regulation of humanitarian aid. Yes, it is necessary to adopt a separate normative legal act, which should solve the issue of improving the quality of interaction of subjects (state authorities and local self-government) regarding the provision of humanitarian aid. Such a regulatory legal act should determine the forms and methods of such interaction, the distribution of powers, regulate a unified approach to determining the fundamental needs for humanitarian aid, accountability, and accounting, the aid that is received, and resolve the issue of control over its provision. Therefore, a new, effective and coordinated system of inter-institutional interaction should be created, which will ensure not only participation and transparency in the receipt and use of humanitarian aid but will contribute to the reduction of corruption factors, increase the level of trust, not only of the population but also of international donors of humanitarian aid. Also, the general concept of the legislation of humanitarian assistance should be changed based on best international practices.

References:

1. Гуманітарний доступ під час збройних конфліктів: основні висновки. URL: <https://www.genevacall.org/wp-content/uploads/2021/09/Article-Humanitarian-Access-UKR-converted.pdf>. 2. Механізм надання державою гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/Mehanizmy-nadannya-derzhavnoyu-gumanitarnoyi-dopomogy-v-umovah-voyennogo-stanu.pdf>
3. «Новий бюджетний облік»: Благодійна та гуманітарна допомога: як відрізнити та облікувати? URL: <https://ibuhgalter.net/ru/articles/1122>
4. Отримання, надання, оформлення, розподіл і контроль гуманітарної допомоги. URL: https://minjust.gov.ua/mstr_35969
5. Проблемні питання у сфері здійснення гуманітарної допомоги в Україні. Аналітичний звіт. URL: https://www.rpk.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/TAC_HumAid_consolidated_fin-vidredagova№pdf
6. Про гуманітарну допомогу. Закон України від 22.10.1999р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>
7. Про благодійну діяльність і благодійні організації. Закон України від 05.07.2012р. . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>
8. Про затвердження Порядку списання товарів (предметів) гуманітарної допомоги, які мають певний термін експлуатації. Постановами Кабінету Міністрів України від 16 березня 2000 р. № 514 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-2000-%D0%BF#Text>
9. Про затвердження Порядку використання гуманітарної допомоги у вигляді коштів в іноземній валюті з рахунків в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги. Постановами Кабінету Міністрів України від 22 березня 2000 р. № 542 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/542-2000-%D0%BF#Text>
10. Про Порядок митного оформлення вантажів гуманітарної допомоги Постановами Кабінету Міністрів України від 22 березня 2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/544-2000-%D0%BF#Text>
11. Про затвердження Порядку вивезення за межі України або знищення неякісних та непридатних до споживання товарів (предметів) гуманітарної допомоги. Постанов Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2000 р. № 728 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-2000-%D0%BF#Text>
12. Про координацію заходів з вирішення гуманітарних та соціальних питань. Указ Президента України № 93/2022 URL: від 02.03.2022 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/2022#Text>
13. Nalyvaiko L. R. Transparency as a democratic standard of the government functioning. *Evropský Politický a Právní Diskurs*. 2014. Svazek 1., 4. vydání. С. 51–62.
14. Питання надання гуманітарної та іншої допомоги цивільному населенню в умовах воєнного стану в Україні. Постанова Кабінету Міністрів України № 220 від 07.03.2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2022-%D0%BF#Text>
15. Beschastnyi V., Shklyar S., Fomenko A., Obushenko N., Nalyvaiko L. Place of Court Precedent in the System of Law of the European Union And in the System of Law of Ukraine. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory*. 2019. №22, 6. P. 1–6.
16. Про затвердження переліку категорій товарів, що визнаються гуманітарною допомогою без здійснення процедури визнання таких товарів гуманітарною допомогою у кожному конкретному випадку, на період воєнного стану та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань гуманітарної допомоги. Постанова Кабінету Міністрів України № 224 від 07.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/224-2022-%D0%BF#Text>
17. Nalyvaiko I. The role of civil society institutions in preventing and combating corruption in public authorities. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 2. С. 27–30.

References:

1. Humanitarnyy dostup pid chas zbroynykh konfliktiv: basic principles. URL: <https://www.genevacall.org/wp-content/uploads/2021/09/Article-Humanitarian-Access-UKR-converted.pdf> [Humanitarian access during armed conflicts: key findings. URL: <https://www.genevacall.org/wp-content/uploads/2021/09/Article-Humanitarian-Access-UKR-converted.pdf> [in Ukrainian]
2. Mekhanizm nadannya derzhavoyu humanitariannoyi dopomogy v umovakh voyennoho stanu. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/Mehanizmy-nadannya-derzhavnoyu-gumanitarnoyi-dopomogy-v-umovah-voyennogo-stanu.pdf> [The mechanism for the provision of humanitarian aid by the state in conditions of martial law. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/Mehanizmy-nadannya-derzhavnoyu-gumanitarnoyi-dopomogy-v-umovah-voyennogo-stanu.pdf> [in Ukrainian]
3. «Novyy byudzhetnyy oblik»: Blahodiynna ta humanitarianna dopomoha: yak vidriznyty ta oblikuvaty? URL: <https://ibuhgalter.net/ru/articles/1122> [«New budget accounting»: Charitable and humanitarian aid: how to distinguish and account for it? URL: <https://ibuhgalter.net/ru/articles/1122> [in Ukrainian]
4. Otrymannya, nadannya, oforlennya, rozpodil i kontrol' humanitariannoyi dopomogy. URL: https://minjust.gov.ua/mstr_35969 [Receiving, providing, registration, distribution and control of humanitarian aid. URL: https://minjust.gov.ua/mstr_35969 [in Ukrainian]
5. Pro humanitarnu dopomohu. Zakon Ukrayiny vid 22.10.1999r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text> [About humanitarian aid. Law of Ukraine dated 10/22/1999 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text> [in Ukrainian]
6. Problemni pytannya u sferi zdiysnennya humanitariannoyi dopomogy v Ukrayini. Analytychnyy zvit. URL: https://www.rpk.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/TAC_HumAid_consolidated_fin-vidredagova№pdf [Problematic

- issues in the field of humanitarian aid in Ukraine. Analytical report. URL: https://www.rpk.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/TAC_HumAid_consolidated_fin-vidredagova№pdf [in Ukrainian]
7. Pro blahodiynu diyal'nist' i blahodiyni orhanizatsiyi. Zakon Ukrayiny vid 07.05.2012r. . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> [About charitable activities and charitable organizations. Law of Ukraine dated 07/05/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> [in Ukrainian]
 8. Pro zatverdzhennya Poryadku spysannya tovariv (predmetiv) humanitariannoyi dopomohy, yaki mayut' pevnyy termin ekspluatatsiyi. Postanovamy Kabinetu Ministeriv Ukrayiny vid 16 bereznya 2000 r. № 514 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-2000-%D0%BF#Text> [On the approval of the Procedure for writing off goods (items) of humanitarian aid that have a certain useful life. Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 16, 2000 № 514 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-2000-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
 9. Pro zatverdzhennya Poryadku vykorystannya humanitariannoyi dopomohy u vyhlyadi koshtiv v inozemniy valyuti z rakhunkiv v inozemniy valyuti otrymuвачiv humanitariannoyi dopomohy. Postanovamy Kabinetu Ministeriv Ukrayiny vid 22 bereznya 2000 r. № 542 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/542-2000-%D0%BF#Text> [On the approval of the Procedure for the use of humanitarian aid in the form of funds in foreign currency from foreign currency accounts of recipients of humanitarian aid. Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 22, 2000 № 542 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/542-2000-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
 10. Pro Poryadok mytnoho oforlennya vantazhiv humanitariannoyi dopomohy Postanovamy Kabinetu Ministeriv Ukrayiny vid 22 bereznya 2000 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/544-2000-%D0%BF#Text> [On the Procedure for customs clearance of humanitarian aid cargoes by the Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 22, 2000. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/544-2000-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
 11. Pro zatverdzhennya Poryadku vyvezennya za mezhi Ukrayiny abo znyshchennya neyakisnykh ta neprydatnykh do spozhyvannya tovariv (predmetiv) humanitariannoyi dopomohy. Postanov Kabinetu Ministeriv Ukrayiny vid 28 kvitnya 2000 r. № 728 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-2000-%D0%BF#Text> [On the approval of the Procedure for the export outside of Ukraine or the destruction of low-quality and unfit for consumption goods (items) of humanitarian aid. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 28, 2000 № 728 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-2000-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
 12. Pro koordynatsiyu zakhodiv z vyrishennya humanitarnykh ta sotsial'nykh pytan'. Ukaz Prezydenta Ukrayiny № 93/2022 URL: vid 03.02.2022 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/2022#Text> [On the coordination of measures to resolve humanitarian and social issues. Decree of the President of Ukraine № 93/2022 dated March 2, 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/2022#Text> [in Ukrainian]
 13. Nalyvaiko, L. R. (2014) Transparency as a democratic standard of the government functioning. *Evropský Politický a Právní Diskurs*, 1., 4., 51–62. [in English].
 14. Pytannya nadannya humanitariannoyi ta inshoyi dopomohy tsyvil'nomu naseleunny v umovakh voyennoho stanu v Ukrayini. Postanova Kabinetu Ministeriv Ukrayiny № 220 vid 07.03.2022r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2022-%D0%BF#Text> [The issue of providing humanitarian and other aid to the civilian population under martial law in Ukraine. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 220 dated March 7, 2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
 15. Beschastnyi, V., Shkliar, S., Fomenko, A., Obushenko, N., Nalyvaiko, L. (2019) Place of Court Precedent in the System of Law of the European Union And in the System of Law of Ukraine. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory*, 22, 6, 1–6. [in English].
 16. Pro zatverdzhennya pereliku katehoriy tovariv, shcho vyznayut'sya humanitariannoyu dopomohoyu bez zdiysnennya protsedury vyznannya takikh tovariv humanitariannoyu dopomohoyu u kozhnomu korknetnomu vypadku, na period voyennoho stanu ta vnesennya zmin do deyakykh postanov Kabinetu Ministeriv Ukrayiny z pytan' humanitariannoyi dopomohoyu. Postanova Kabinetu Ministeriv Ukrayiny № 224 vid 07.03.2022r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/224-2022-%D0%BF#Text>[On approving the list of categories of goods recognized as humanitarian aid without carrying out the procedure for recognizing such goods as humanitarian aid in each specific case, for the period of martial law and making changes to some resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine on humanitarian aid. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 224 dated March 7, 2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/224-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
 17. Nalyvaiko, I. (2022) The role of civil society institutions in preventing and combating corruption in public authorities. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo*, 2, 27–30. [in English].